

[Aage Fogh.]

brugen; og den personlige forbindelse imellem ejeren og brugeren og jorden ville være opretholdt.

Jeg skal som sagt ikke opholde mig ved selve lovforslaget; jeg er parat til i praksis at gennemføre det, som det er. Jeg er også parat til i et udvalg at forhandle om visse enkeltheder, og jeg har nogle spørgsmål, jeg dér gerne vil stille den højtærede landbrugsminister, navnlig angående afsnit B, der handler om jordlovsudvalgets pligt til at undersøge, hvilke jorder der kan være tale om at komme i besiddelse af.

Jeg vil således gerne have oplysning om, på hvilken måde statens jordlovsudvalg vil gennemføre disse bestemmelser i praksis, og jeg ønsker også nogle oplysninger om, hvorvidt der er visse bestemte jorder, man har større interesse i end andre.

Jeg er fuldkommen indforstået med, at det foreliggende lovforslag ikke er meget omsiggribende. Det er et svagt forsøg på at løse et problem, som man har arbejdet med i mange år. Jeg håber oprigtigt, at de, der står for ledelsen af stiftelserne, vil forstå, at nu er tiden inde til, at man løser dette spørgsmål og går i forhandling med statens jordlovsudvalg om en rimelig form herfor.

Jeg ville finde det yderst rimeligt, hvis man tænkte på en sådan stiftelse som Jægerspris, der ikke er så forfærdelig gammel; her bandt grevinde Danner for hundrede år siden en 1 200-1 300 ha af den gode sjællandske jord; ville der være noget til hinder for, når tiden er inde til det, at denne jord blev udstykket, og at den afkastning, jorden gav, gik til fordel for det smukke formål, grevinde Danner ville fremme? Jeg kan ikke med min bedste vilje forstå, at partiet venstre skulle have nogen interesse i, at der skal drives 3 herregårde under Jægerspris stiftelse i stedet for en række selvstændige mindre landbrug.

Jeg kan på det bedste anbefale det foreliggende lovforslag, idet jeg forudsætter, at vi i et udvalg får lejlighed til at tage stilling til de enkelte spørgsmål.

Fuglsang: Jeg kan på det kommunistiske partis vegne anbefale dette lovforslag, der går ud på at begrænse og kontrollere selskabers ret til at erhverve landbrugsjord og at give regler om erhvervelse af stiftelsers

jord. Ikke mindst det sidste spørgsmål er af gammel dato; det drejer sig om fremskaffelse af jord, men har vel også i nogen grad principiel betydning.

Visse af disse stiftelser, jeg kan f. eks. nævne Vallø med sine 1 868 ha landbrugsjord og Vemmetofte med sine 871 ha, kan jo føre deres oprindelse tilbage til enevældens tid, og de er ganske gode eksempler på, hvordan private i og for sig skaltede og valtede med kongens, og det vil jo i enevældens tid sige folkets og statens jord. Vallø blev i 1708 erhvervet af Frederik den Fjerde, som gav godset til Anna Sophie Reventlow, en af de venstrehåndshustruer, som enevoldskonger i reglen havde ved siden af deres lovmæssige dronning. Imidlertid tog Frederik den Fjertes efterfølger, Kristian den Sjette, jorden tilbage og gav den til sin dronning, som så i 1731 oprettede noget, der blev kaldt en mild stiftelse for fyrstelige og grevelige damer, som kunne tælle mindst 16 slægtleds adelskab tilbage, en bestemmelse, der dog senere er blevet strøget. Vemmetofte er opstået på noget nær samme måde. Den blev købt i 1694 af Kristian den Femtes dronning, som for yderligere at forøge arealet simpelt hen nedlagde landsbyen Vemmetofte og forvandlede 13 bondefamilier til jordløse husmænd. Det var denne jord, som hun gjorde til den stiftelse, som er der i dag.

Jeg nævner bare disse to eksempler på, hvordan disse stiftelser er opstået. De viser, at det her i stort omfang drejer sig om levn fra en tid, hvis samfundstilstande ellers forlængst er forsvundet, og at det faktisk er både samfundets pligt og dets moralske ret at give disse store jordarealer, ofte dén bedste jord, over til en mere samfundsnyttig anvendelse. Men når vi nu, da lovforslaget foreligger, kender stiftelsernes stilling, baggrunden for dem, og spørgsmålet om fremskaffelse af jord, som det ligger i dag, må jeg sige, at jeg tvivler ærlig talt om, at der kommer ret megen jord frem gennem de foreslåede lovregler. Jeg ville unægtelig også foretrække en anden form for afståelse, nemlig ekspropriation. Den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen, mente ikke, at der i det høje ting kunne skaffes flertal for en så vidtgående foranstaltning. Det kunne dog være ganske interessant at se, hvordan stem-